

relații financiar ~ valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Momentul conjunctural optim

Pe piața externă mărfurile se comercializează pe baza prețurilor internaționale, prețuri care se formează, în general, în jurul valorii internaționale sub influența raportului cerere-ofertă. Valoarea internațională este determinată pornind de la cheltuielile medii de producție ale principalilor producători și exportatori care se întîlnesc pe piața reprezentativă unde se realizează cel mai mare volum de tranzacții privind produsul respectiv.

Cheltuielile de producție ale marilor exportatori, care stau la baza prețului internațional nu se determină însă prin calcule aritmetice privind costurile efective. Ele se estimează în general de către exportatorul care vine primul pe piață și care își determină prețul în oferta sa, cu luarea în considerație a nivelului costurilor celorlalți producători.

Pornind de la faptul că prețul internațional se formează în jurul cheltuielilor de producție pe piețele reprezentative, sub influența cererii și ofertei, rezultă că modificarea acestuia la intervale mai mari sau mai mici de timp, apare ca un proces normal. Aceasta deoarece nivelul cheltuielilor internaționale de producție se găsește permanent sub influența unei multitudini de factori care acționează într-un sens sau altul. Astfel, anumiți factori climaterici au o mai mare influență asupra costurilor, în cazul produselor agricole decît în ce privește mașinile și utilajele.

Faptul că prețul internațional se situează la niveluri diferite, la anumite intervale de timp, pe diverse piețe, permite ca în activitatea practică să se poată obține avantaje mai mari sau mai mici în funcție de zona și momentul în care se comercializează mărfurile la export și import. Etapa în care prețurile internaționale ajung la un nivel ridicat și cînd produsele se vînd cu avantaje mai mari, este cunoscută în practică sub denu-

mirea de „moment conjunctural optim”.

Între acest moment — cînd prețul este maxim — și cel al cererii maxime, se poate spune că există în general o suprapunere, creșterea cererii precedînd și stimulînd majorarea prețului.

Desigur clarificarea noțiunii și conținutului momentului conjunctural optim este de reală utilitate practică. Ea permite să se contureze mai clar și să se identifice relația dintre factorii care determină apariția acestui moment și mărimea prețului, precum și posibilitățile de programare într-o oarecare perspectivă.

Tot atît de utilă este însă cunoașterea etapelor apariției momentului conjunctural optim, pe grupe de mărfuri, altfel încît în activitatea de planificare și contractare să se poată ține seama de acest fapt, creîndu-se în felul acesta premise pentru obținerea unor avantaje sporite. Spre exemplu, pentru motorină, momentul conjunctural optim pe piața vest-europeană, este începutul lunii septembrie, etapă în care se creează un raport favorabil între cerere și ofertă pentru exportatori. Produsul fiind utilizat în bună măsură pentru încălzirea clădirilor, cererea începe să crească urmare presiunii cumpărătorilor preocupați să-și asigure combustibilul necesar pentru iarnă. Decalajul care se produce între cerere și ofertă în momentul acesta face ca prețul să se situeze la un nivel mai ridicat. Creșterea prețului poate să fie influențată și de sporirea costurilor datorită stocării produsului la producători în etapele anterioare cînd cererea a fost mai lentă. Stocarea produselor a necesitat surse de finanțare, plăți de dobînzii, cheltuieli de depozitare, recondiționare etc.

Spre deosebire de motorină, la benzină și uleiuri minerale momentul conjunctural optim pe aceeași piață

începe în lunile de vară, odată cu perioada turistică de vîrf. În această etapă se înregistrează unele creșteri de prețuri și la bunurile folosite prioritar în timpul concediilor. Fenomenul se explică tot prin creșterea cererii și a unor cheltuieli pe etapa stocării produselor. Este de remarcat faptul că majoritatea grupelor de produse (de exemplu mobila, aparatele de încălzit și condiționat aerul, confecțiile de sezon, îngrășămintele chimice, cerealele, bumbacul, pieile, cauciucul natural, conservele, legumele de seră, fructele proaspete, autoturismele, mașinile agricole, materialele de construcție etc.) întîlnesc pe parcursul procesului de comercializare acest moment conjunctural optim care diferă calendaristic de la un produs la altul. Exemplificarea acestor grupe de mărfuri are un scop orientativ, nomenclatorul de comerț exterior fiind mult mai larg, fapt ce creează tot atîtea posibilități pentru majorarea avantajelor ce se pot obține prin folosirea curentă a momentelor conjuncturale optime pentru un număr sporit de produse.

Folosirea momentului conjunctural în schimburile cu țările din Europa prezintă particularități față de țările din Africa și din Emisfera Sudică unde momentul conjunctural optim pentru anumite mărfuri poate să difere ca durată și să se situeze în alte etape ale anului dat fiind diferența de climă, specificul unor producții, obiceiurile locale. Spre exemplu, în Africa, momentul conjunctural optim pentru benzină, aparate de condiționat aerul, răcoritoare etc. este de o mai lungă durată decît în țările cu ierni îndelungate.

Tot în legătură cu momentul conjunctural se subînțiază și faptul că acesta diferă în funcție de poziția în contractul de vînzare-cumpărare. Astfel, pentru exportator momentul conjunctural optim este atunci cînd prețul produselor pe care le exportă se situează la cel mai înalt nivel. Din punct de vedere al importatorului situația este inversă, momentul conjunctural optim corespunzînd perioadei în care prețul internațional înregistrează reducerea cea mai accentua-

tă. Momentul conjunctural optim al unor mărfuri este posibil să apară în unele țări și ca urmare a creșterii consumului determinat sau stimulat de diverse împrejurări, ca de exemplu, perioada diferitelor sărbători, desfășurarea unor festivități importante, a unor reuniuni și manifestări. Conjunctura poate fi influențată și de factori aleatori ca, spre exemplu, cu cîțiva ani în urmă cînd în apele Oceanului Pacific s-a simțit apariția unor curenți care au alungat bancurile de pește, fapt ce a creat o criză în oferta acestui produs. Consecința a fost diminuarea producției de făină de pește, care oferindu-se pe piață într-o cantitate mult mai mică a făcut ca într-un interval scurt de timp prețul internațional să înregistreze o creștere mai mult decît dublă. Sau, un alt exemplu, într-una dintre marile țări exportatoare de lînă șeptelul a fost victima unei epizotii care a provocat moartea unui mare număr de animale. Pînă la refacerea acestuia, oferta de lînă s-a diminuat, s-a creat un dezechilibru față de cerere fapt care a determinat creșterea de cîteva ori a prețului internațional al acestui produs. Majorarea prețului la lînă a fost favorizată și de creșterea prețului fibrelor sintetice ca urmare a sporirii concomitente a prețului țiteiului.

Momentul conjunctural optim prezintă o importanță specifică în domeniul produselor agricole. Factorii climaterici imprevizibili și de neînlaturat în unele cazuri, influențează, adeseori, atît nivelul costurilor, cît și raportul cerere-ofertă. Astfel, în cazul unor recolte compromise creșterea costurilor de producție are desigur o influență directă asupra sporirii prețului internațional la produsele respective. În același timp prețul internațional este influențat și de deteriorarea raportului dintre cerere și ofertă.

Momentul conjunctural optim poate să fie determinat și de faza ciclului de viață a produsului, a perioadei apariției pe piață a acestuia. (vezi în Suplimentul R.E. nr. 18/1979, „Analiza ciclului de viață al produsului”).

În activitatea de negocierie și încheierea a contractelor externe, marile firme exportatoare sînt preocupate să cunoască și să stabilească cu multă exactitate aceste momente conjuncturale pentru fiecare marfă, pentru fiecare țară sau zonă geografică. În prealabil desfășoară o susținută activitate de documentare și informare, se examinează cu atenție evoluțiile prețurilor pe perioade îndelungate de timp, modul în care evoluează diferiți factori care acționează asupra cererii și ofertei, precum și în ce privește nivelul cheltuielilor de producție. Dacă este vorba de o nouă investiție prevăzută să producă pentru export, se cercetează cu atenție faza cînd produsul urmează să apară pe piață și care va fi nivelul prețului în etapa respectivă.

Cunoașterea momentelor conjuncturale optime ale mărfurilor și cauzele formării și apariției acestora face parte integrantă din strategia minimă pe care o adoptă și o promovează firmele de comerț exterior pentru a reuși să-și asigure desfășurarea sau importul mărfurilor care intră în domeniul lor de activitate. Această cunoaștere este însă numai o primă etapă; important este ca momentele conjuncturale să fie corelate calendaristic cu programele de export și import și în special cu activitatea desfășurată pentru încheierea acordurilor și contractelor externe. Fără această corelare, inclusiv sub aspect de plan valutar, momentul conjunctural optim rămîne fără valoare practică și fără o influență pozitivă asupra creșterii eficienței schimburilor comerciale externe.

Utilizarea momentului conjunctural optim presupune însă să se aibă în vedere atît diferențele suplimentare în valută care se încasează, cît și eforturile financiare și materiale pe care le implică în moneda națională și în valută. Spre exemplu, oferirea pe piața externă în luna septembrie, etapa considerată optimă, a unei mărfi care se produce în februarie, necesită anumite cheltuieli pentru depozitare, finanțare, întreținere, eventuale remedieri etc. Desigur, sînt unele produse care prin depozitare pot cîștiga în calitate și ca atare, parte din cheltuielile respective se recuperează în acest fel.

Aceste cheltuieli, care se efectuează cu mărfurile pe intervalul dintre producerea acestora și oferirea pe piață, este firesc să se acopere din plusul de preț care se obține și care de obicei este mult mai mare; el este totodată sursa de acoperire a riscurilor care ar putea să apară în cazul cînd prețul internațional ar evolua nefavorabil la un moment dat.

O edificare mai concludentă în acest domeniu se poate realiza prin prezentarea unui model practic de calcul a momentului conjunctural optim, folosindu-se cifre convenționale. În acest sens, să presupunem că întreprinderea, „Export—Import” are alternativa să exporte în luna mai sau septembrie o cantitate de 100 mii tone îngrășăminte chimice.

Înainte de a se lua decizia respectivă, exportatorul a dispus să se întocmească urgent un studiu de piață, dat fiind caracterul sezonier al acestui produs.

Din acesta a reieșit că în luna mai prețul internațional înregistrează o scădere de circa 20%, datorită faptului că producătorii agricoli din Europa au terminat însămînțările de primăvară și ca atare nu sînt tentați să preia îngrășămintele pentru a le stoca. În același timp, din studiul în-

tocmit rezultă că în luna septembrie prețul la îngrășăminte chimice se va majora cu circa 40% în comparație cu cel practicat în luna mai. Se menționează că stocarea produsului pe intervalul mai—septembrie, respectiv pe timp de 5 luni va necesita anumite cheltuieli de depozitare, creditare, recondiționare, scăzăminte etc.

Calculul rentabilității în ipoteza efectuării exportului în luna mai:

1. cantitatea prevăzută la export în tone 100 mii t.
2. prețul intern complet de export în mai 1700 lei/t.
3. prețul extern în luna mai 110 dol./t.
4. cursul de revenire = 1700 lei; 110 dolari = 15,45 lei/dolar.

Calculul rentabilității în ipoteza efectuării exportului în luna septembrie:

1. cantitatea prevăzută la export în tone 100 mii t.
2. prețul intern complet de export în septembrie 1800 lei/t.
3. prețul extern în luna mai 110 \$/t.
4. prețul extern în septembrie majorat cu 40% 154 \$/t.
5. corectat cu dobînda de 8% 148,87 \$/t.
6. cursul de revenire = 1800 lei; 148,87 dol = 12,09 lei/dolar.

În prețul intern complet de export s-au cuprins în plus față de prima ipoteză cheltuielile legate de depozitarea produsului, conservarea acestuia, dobînda pentru creditarea surselor financiare, unele scăzăminte etc.

Din prețul extern majorat s-a scăzut o dobînda de 8% care s-ar plăti pentru asigurarea unor surse valutare necesare suplinirii acelor care nu se încasează în luna mai ca urmare a neefectuării exportului.

Dacă se compară cele 2 cursuri de revenire calculate în cele 2 ipoteze, rezultă că este mai avantajos ca exportul produsului să se efectueze în luna septembrie. Pentru cantitatea prevăzută se poate încasa în plus $3.887.000 \$ (100 \text{ mii t} \times 148,87 \$/t) - (100 \text{ mii t} \times 110 \$/t)$.

Calcululele prezentate mai sus au desigur un caracter exemplificativ, în diverse situații ele fiind mult mai complicate. Două condiții sînt de o mare importanță pentru ca să asigure o fundamentare cît mai temeinică a deciziilor de preț și anume: calitatea prognozei evoluției pieței externe; prețul extern să reflecte deprecierea valutară, precum și cu influența altor factori de natură să modifice încasările în momentul conjunctural stabilit ca optim.

Drept și uzanțe internaționale

Acorduri comerciale internaționale — clauze fundamentale comune

În nr. 24 al Suplimentului, am publicat, la această rubrică, conceptul de tratate internaționale, clasificarea lor, funcțiile pe care le au în promovarea schimburilor economice și structura acordurilor internaționale bilaterale. Continuăm să prezentăm în acest număr clauzele fundamentale comune majorității acordurilor comerciale internaționale bilaterale, încheiate de România cu alte state.

Printre clauzele esențiale care sînt înscrise în tratatele internaționale privind schimburile economice încheiate de România, bilateral, cu un număr mare de țări cu economie capitalistă, dezvoltate și în curs de dezvoltare, se numără: a) clauza națiunii celei mai favorizate; b) clauze prin care se statuează principiul traducerii în viață a schimburilor economice internaționale prin raporturi civile perfectate de partenerii din cele două state părți în acordul semnat, prin încheierea de contracte comerciale internaționale; c) clauze privind prețurile, creditele și decontările valorii schimburilor economice efectuate în baza contractelor comerciale încheiate; d) clauze privind căile de soluționare a eventualelor litigii ce pot să apară în derularea contractelor comerciale și recunoașterea reciprocă a hotărîrilor date de organele de arbitraj internațional.

CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE

Clauza națiunii celei mai favorizate este definită de Dictionarul diplomatic — 1979 ca fiind prevederea specială „înscrisă într-un acord internațional, prin care părțile contractante își acordă reciproc aceleași avantaje și privilegii pe care le-au acordat sau le vor acorda unui stat terț. Această clauză se practică în relațiile dintre state și se aplică în domeniile care sînt indicate în acordurile încheiate: comerț, navigație, situație juridică a persoanelor etc.". Într-adevăr, în majoritatea acordurilor privind schimburile economice internaționale încheiate de România printre primele articole sînt înscrise asemenea clauze. Astfel, art. VI din Acordul de cooperare economică și tehnică pe termen lung, încheiat la 2 martie 1978 cu Republica Arabă Egipt, prevede: „Cele două părți convin să-și acorde reciproc, în relațiile lor de cooperare economică și tehnică, tratamentul națiunii celei mai favorizate”.

Clauza națiunii celei mai favorizate reprezintă unul din principiile fundamentale ale Acordului general pentru

tarife și comerț. Ca urmare, în unele acorduri încheiate de România în cadrul acestei clauze se face referire la G.A.T.T. Astfel, în acordul comercial pe termen lung încheiat la 29 martie 1976 cu Republica Elenă, la art. 2, se prevede: „Părțile contractante, în scopul asigurării condițiilor favorabile pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, își aplică clauza națiunii celei mai favorizate conform dispozițiilor G.A.T.T. în ceea ce privește taxele vamale, impozitele de orice natură percepute la import sau export sau cu ocazia importului sau exportului, precum și pe cele care se aplică transferurilor internaționale de fonduri pentru reglementarea importurilor sau exporturilor, precum și în ceea ce privește maniera lor de percepere, reglementările vamale și diversele formalități vamale privind importul și exportul mărfurilor de origine și de proveniență din cele două țări. Acest tratament nu se aplică: a) avantajelor care sînt sau care vor fi acordate de către una dintre părțile contractante celorlalte state, în scopul de a forma cu ele o uniune vamală sau de a stabili o zonă de liber schimb; b) avantajelor care sînt sau vor fi acordate de către una dintre părțile contractante pentru a facilita traficul de frontieră cu statele limitrofe”.

Așadar, prin clauza națiunii celei mai favorizate părțile își acordă reciproc tratamentul cel mai avantajos, care se aplică și altor state care beneficiază de această clauză. Evident, înscrierea în acordurile privind schimburile economice bilaterale dintre două state a acestei clauze are importante consecințe, facilitînd într-o măsură însemnată intensificarea raporturilor comerciale și de cooperare dintre partenerii rezidenți ai statelor semnate.

CLAUZE PRIVIND INSTRUMENTELE JURIDICE DE REALIZARE A SCHIMBURILOR ECONOMICE DINTRE PARTENERII REZIDENȚII AI STATELOR SEMNATE ALE ACORDURILOR INTERNAȚIONALE

Atît acordurile bilaterale comerciale, cit și cele de cooperare economică și tehnico-științifică, proclamă principiul potrivit căruia traducerea în viață a prevederilor înscrise în acord se realizează prin încheierea de contracte comerciale internaționale direct de către partenerii rezidenți ai celor două state care au perfectat acordul. Astfel, în acordul comercial încheiat între România și Republica Zair, la 8

august 1978, după ce la art. 1, alin. 2 se arată că „cele două părți contractuale vor acționa prin mijloacele de care dispun, în scopul lărgirii relațiilor comerciale reciproc avantajoase”, la art. 3 se stabilește: „Contractele privind livrările de mărfuri, executarea de lucrări și prestările de servicii în cadrul acestui acord vor fi încheiate între persoane juridice din Republica Socialistă România, autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior și persoane juridice și fizice din Republica Zair. Persoanele fizice și juridice menționate mai sus își vor asuma pentru tranzacțiile lor comerciale, din toate punctele de vedere, întreaga răspundere”.

În acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnologică încheiat între România și Republica Finlanda, la 3 septembrie 1976 este înscris același principiu care, prin art. 6, are următoarea formulare: „Părțile contractante vor promova realizarea de proiecte de cooperare între întreprinderile și organizațiile competente din cele două țări. Condițiile pentru obiectivele de cooperare ce se realizează în cadrul acestui acord vor fi convenite prin contracte, inclusiv contracte și aranjamente pe termen lung, care vor fi încheiate între organizațiile și întreprinderile românești și finlandeze”.

Din textele citate mai sus se desprind clar funcțiile proprii ale celor două categorii de instrumente juridice privind promovarea și traducerea în viață a schimburilor economice internaționale:

— acordurile bilaterale încheiate între două state, prin clauzele pe care le conțin, creează climatul politic-social și instituie obligații reciproce cu privire la stimularea schimburilor economice prin luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru încurajarea și liberalizarea acestor schimburi;

— contractelor comerciale care se încheie între partenerii rezidenți ai celor două state care au semnat acordul comercial sau de cooperare economică, le revine rolul de a fi instrumentul concret în baza cărora se realizează efectiv schimburile de valori materiale și spirituale, părțile contractante avînd întreaga răspundere pentru fiecare tranzacție în parte.

CLAUZE PRIVIND PREȚURILE, CREDITELE ȘI MODALITĂȚILE DE DECONTARE

Despre prețuri, credite și decontări se ocupă aproape toate acordurile. Astfel, în Acordul încheiat cu Republica Franceză privind schimburile și cooperarea economică se prevede: „Guvernele semnate se vor strădui să facă în așa fel ca prețurile mărfurilor livrate în virtutea prezentului acord să fie stabilite pe baza prețurilor mondiale, adică a principalelor piețe pentru mărfurile corespunzătoare” (art. 4). „Guvernele semnate au

căzut de acord asupra creării celor mai bune condiții de credit, în vederea favorizării dezvoltării, schimburilor reciproce, așa cum este prevăzut în prezentul acord, potrivit reglementărilor și aranjamentelor în vigoare între părți" (art. 5). „Plata mărfurilor schimbate se va efectua în franci convertibili sau în orice alte devalute convertibile conform dispozițiilor Protocolului financiar româno-francez din februarie 1965". (art. 6).

În alte acorduri întâlnim prevederi similare: „Prețurile mărfurilor care fac obiectul schimburilor vor fi stabilite în contractele respective pe baza prețurilor pieței internaționale în momentul încheierii contractelor menționate". (Acordul comercial încheiat cu Republica Ecuador — 1973). Tot astfel, în acordul comercial de lungă durată încheiat cu Republica Arabă Egipt la 13 mai 1977, la art. 6 se prevede că plățile se fac în valută liber convertibilă, iar art. 8 stabilește principiul că „prețurile se vor baza pe prețurile pieței mondiale".

Modalitatea de plată este, de asemenea, reglementată prin unele acorduri. Astfel, prin Acordul comercial pe termen lung, încheiat la 29 martie 1976 cu Republica Elenă, la art. 4 se stabilește că plata se face în clearing, iar prin Acordul de plăți încheiat cu același stat se detaliază modul de funcționare și sfera de cuprindere a plăților prin clearing.

Cercetarea unui număr mare de acorduri comerciale și de cooperare economică permite să formulăm unele concluzii de principiu:

— prețurile la care se fac schimburile economice internaționale sînt, potrivit acordurilor bilaterale încheiate de România cu alte state, cele mondiale care se formează pe piețele caracteristice mărfurilor tranzacționate;

— acordurile încheiate cu state cu economie capitalistă, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, stabilesc principiul general potrivit căruia plata mărfurilor care fac obiectul schimburilor economice se face în devalute convertibile;

— modalitatea efectivă de plată nu constituie obiect de reglementare prin acorduri, decît în cazurile de excepție cînd între cele două state sînt în vigoare acorduri de clearing; ca urmare, acest aspect al plăților internaționale se reglementează direct de părțile din contractele comerciale încheiate în virtutea acordurilor internaționale.

CLAUZE PRIVIND CĂILE DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR ȘI DE RECUNOAȘTERE A HOTĂRIRILOR PRONUNȚATE

Căile de soluționare a eventualelor litigii care pot apărea pe parcursul executării contractelor comerciale internaționale sînt, de asemenea, înscrise în cele mai multe acorduri comerciale și de cooperare economică. Astfel, anexa nr. 1, pct. 2, a Acordului pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică încheiat la 12 noiembrie 1976 cu Statele Unite ale Americii prevede:

„Părțile recomandă ca firmele, întreprinderile și organizațiile economice să ia în considerare folosirea procedurii de conciliere stabilite de Consiliul Economic Mixt Româno-American.

Părțile recomandă, în continuare, adoptarea arbitrajului în conformitate cu regulile de arbitraj ale Camerei de Comerț Internaționale de la Paris, pentru reglementarea divergențelor dintre participanți la acțiuni de cooperare.

Un asemenea arbitraj va avea loc într-o țară — alta decît Statele Unite ale Americii sau Republica Socialistă România —, care este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale externe de

la New York din 10 iunie 1958. Participanții pot conveni reciproc asupra oricărei alte forme sau loc pentru rezolvarea diferendelor".

Acordul comercial încheiat la 23 septembrie 1976 cu Republica Democrată Populară Laos, la art. 11, prevede: „Cele două părți declară că garantează și recunosc deciziile instanțelor de arbitraj care au fost desemnate de comun acord de partenerii care încheie contracte comerciale în cadrul prezentului acord, precum și executarea lor".

★

Așadar, acordurile internaționale economice bilaterale încheiate de România conțin atît clauze prin care își asumă obligații directe stătele contractante, cît și unele care se traduc în viață de către întreprinderile participante la schimburile internaționale de valori materiale și spirituale. Nesocotirea acestor prevederi ale acordurilor de către întreprinderile noastre de specialitate are drept consecință nulitatea clauzelor respective din contractele comerciale externe pe care le încheie, cu serioase implicații asupra bunelor relații comerciale, care trebuie să domine activitatea de comerț exterior.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

noțiuni, termeni, operațiuni

Variațiile costurilor medii de producție pot avea multiple cauze, dintre care putem distinge: creșterea volumului producției, progresul tehnic — în sens larg etc. Economia obținută la costurile de producție datorită aplicării unui sau altui tip de organizare industrială este uzual denumită ca economie de scară.

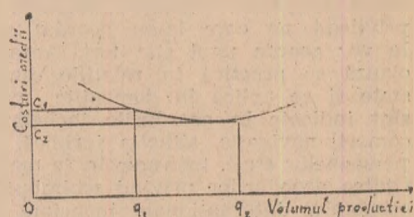
Economia de scară, după modul de apariție în timp a rezultatelor poate fi de 2 feluri: pe termen scurt (datorită creșterii volumului producției — în limitele capacității existente), pe termen lung (prin creșterea dimensiunilor întreprinderii).

Economia de scară pe termen scurt apare în momentul în care întreprinderea a atins minimum costurilor de producție, respectiv punctul de inflexiune al curbei costurilor, reprezentat în grafic prin coordonate C_2Q_2 .

Economia de scară pe termen lung apare atunci cînd prin modificarea dimensiunilor întreprinderii, aceasta

Economia de scară

poate beneficia de avantajele marilor întreprinderi, respectiv: diminuarea costurilor fixe unitare, specializare ridicată a muncii, forță de negociere

superioară, permițînd ameliorarea utilizării factorilor de producție, capacitatea de prognoză și de planificare strategică. În funcție de factorii pe care-i mobilizează în obținerea economiei de scară, se pot distinge economia de scară internă (mobilizarea factorilor interni de producție, fiind lo-

calizată la nivelul întreprinderii) și b) economia de scară externă (antrenând aspecte ca amplasarea teritorială, etc. și despre care se poate vorbi numai pe ansamblul unei industrii).

Principalele direcții de realizare a economiei de scară interne sînt:

1. economia în utilizarea factorilor de producție, prin creșterea producției, fără o suplimentare proporțională a factorilor utilizați (ex. dublarea producției fără a dubla și suprafața de pământ utilizată și nici forța de muncă);

2. economia în gestiune, inclusiv prin introducerea preluorării automate a datelor;

3. economii în marketing — prin obținerea unor prețuri de aprovizionare mai mici și efectuarea unor cheltuieli de comercializare pe produs mai mici;

4. economia financiară — capacitatea sporită de a primi credite bancare ca și de a-și vinde acțiunile emise;

5. economia în inovație — capacitatea de a desfășura activități de cercetare-dezvoltare proprii, de a oferi produse noi pe piață, cu toate avantajele subsecvente.

În ultimele două sute de ani se constată o tendință de creștere a dimensiunilor producției, prezentă în a-

proape toate sectoarele industriale. Desigur că alături de avantajele asociate producției pe scară largă în acest sens a acționat și motivația creșterii gradului de pătrundere pe piață, conferind posibilități sporite de control al pieței.

În practica firmelor capitaliste efectul economiei de scară, sub forma variației cheltuielilor pe unitatea de produs se urmărește prin indicatorul „costurilor marginale” calculate ca raport între: Diferențele de costuri medii de producție și diferențele de cantitate între variante, calculate în tabelul nr. 1 pentru fiecare rind prin raportarea diferențelor față de rindul precedent.

Cu alte cuvinte costul marginal exprimă costul suplimentar pe produs pe care-l implică creșterea volumului producției de la o variantă la alta din tabelul nr. 1. Semnificația pentru conducerea întreprinderii a urmării costurilor marginale este în exemplul dat, că ieșind din zona unui volum al producției de 1000—1200 buc. are loc o înrăutățire a utilizării factorilor de producție, crescînd costurile marginale pe produs de la 15 la 35. Această evoluție negativă a costurilor marginale indică manifestarea fenomenului de „deseconomie” sau pierdere relativă.

dr. I. GEORGESCU

Tabelul nr. 1

Varianta	Cantitatea (buc.)	Costuri medii de producție	Cost mediu pe produs	Costuri marginale
I	200	62000	310,00	—
II	400	66000	165,00	20
III	600	70000	116,66	20
IV	800	72000	90,00	10
V	1000	75000	75,00	15
VI	1200	78000	65,00	15
VII	1400	85000	60,71	35
VIII	1600	95000	59,37	50
IX	1800	110000	61,11	75
X	2000	130000	65,00	100

fișier

Proiectul de dezvoltare „Guyana”

Corporation Venezolana de Guyana (C.V.G.) constituie azi cea mai importantă agenție de dezvoltare industrială a Venezuelei, ea fiind însărcinată cu organizarea și conducerea procesului de dezvoltare industrială a unei zone uriașe, de dimensiunile Franței.

În această zonă sînt localizate circa 80% din potențialul hidroenergetic al țării, zăcăminte de minereu de fier de înaltă concentrație, evaluate la circa 2 miliarde tone, zăcăminte de bauxită de circa 0,5—1 miliarde tone, aur și diamante.

În cooperare cu partenerii externi, în special japonezi, C.V.G. a început exploatarea bauxitei, urmînd ca pe baza energiei electrice ieftine produse local să se dezvolte industria de aluminiu. Primele capacități de bauxită au atins 450.000 t/an, iar centrala hidroelectrică de la giganticul baraj Guri va fi dezvoltată de la 2 milioane kilowați la 9 milioane kilowați.

Valorificarea minereului de fier se face în cadrul Uzinelor Sidor, avînd în prezent o producție de 1 milion tone oțel/an, capacitatea sa urmînd

să crească pînă la 5 milioane tone/an, proiect al cărui cost se ridică la circa 4 miliarde dolari.

Experiența de pînă acum în dezvoltarea zonei arată că cea mai bună soluție organizatorică este concentrarea dezvoltării tuturor ramurilor: infrastructură, oțel, aluminiu, energie, mine în minile unei singure conduceri (întreprinderi), care transpune în viață obiectivele Oficiului național de planificare, organism guvernamental.

Pînă în 1980 cifra de afaceri a întreprinderilor C.V.G. se va ridica la circa 8 miliarde dolari, iar personalul la circa 35 000 salariați, depășind o dată și jumătate pe cel al industriei petroliere, pînă acum ramura industrială cea mai dezvoltată a țării.

Producția C.V.G. s-a diversificat cuprinzînd azi ramuri ca: industria de ciment, feroaliaje, electrozi, tractoare, turnătorii și uzine de asamblări mecanice, mergînd pînă la plantații de pini.

Ceea ce se urmărește, printre altele, este pregătirea etapei post-petroliere, astfel încît economia să nu mai depindă în mare măsură de exporturile de petrol. Chiar dacă producția de petrol ar continua să rămînă la actualul nivel, spre sfîrșitul secolului ponderea sa în produsul național brut va scădea de la 33% la 7%.

Amplificarea rapidă a volumului de activitate al C.V.G. ridică totuși în prezent necesitatea creării unor organisme centrale specializate pe probleme financiare și de credit, sistem informațional, organizarea muncii.

Principiul de bază care a fost aplicat în ridicarea economică a acestei imense zone, deosebit de bogate, a fost interconectarea tehnică și economică a resurselor, managementul comun al acestor resurse. O sursă deficitară în această zonă de frontieră o reprezintă totuși forța de muncă. Spre exemplu, numai proiectul dezvoltării Centralei hidroelectrice Guri va necesita utilizarea a cel puțin 2000 de lucrători străini. În fapt la întregul proiect „Guyana”, lucrează în prezent muncitori din 23 de țări, respectiv sud-americani, spanioli, portughezi, japonezi etc., numeroși tehnicieni care acordă asistență la montajul și punerea în funcțiune a utilajelor.

Proiectul „Guyana” a condus de asemenea la nașterea în 1961 a unui nou oraș ajuns în prezent la 300 000 de locuitori — Ciudad Guyana și care probabil spre sfîrșitul secolului va ajunge la 1 000 000 de locuitori.

Proiectul „Guyana” constituie azi un exemplu interesant de abordare multilaterală a dezvoltării economice și sociale a unei zone, pe baza unei largi cooperări internaționale.

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

Sistemul Monetar European

Mecanismul de credite

Unul din elementele esențiale în funcționarea sistemului monetar european îl constituie mecanismele de credite, cărora îi revine sarcina să asigure fondurile de intervenție pentru apărarea stabilității monedelor țărilor membre.

Mecanismele de credite utilizate sînt de 3 feluri :

a) **Facilități de credit pe termene foarte scurte**, ce se acordă de băncile centrale participante pentru a finanța intervențiile în moneda națională, sub formă de linii de credit mutuale, de un volum nelimitat. Aceste creanțe se convertesc apoi în ECU la valorile zilnice și se înscriu în registrele FECOM. Ele sînt purtătoare de dobînzii normale (taxă de scont legală ponderată cu cota cu care figurează țara respectivă în compoziția ECU-ului).

b) Creditele de susținere monetară pe termen scurt (S.M.C.T.)

c) Concurs financiar pe termen mijlociu (C.F.M.T.).

mecanisme de credit neexistente, cărorora în cadrul noului sistem li s-au mărit plafoanele.

Astfel S.M.C.T. care era administrat și mai înainte de FECOM are în prezent următoarele plafoane de debit (de împrumut) și de credit (angajamente), ultimele fiind mai mari cu pînă la dublu față de primele, pentru a asigura viabilitatea sistemului, oricare ar fi repartitia de plăți între țările participante.

De asemenea, în afară și de aceste plafoane s-au prevăzut și unele suplimentări globale (rallonge), după cum se vede în tabloul de mai jos :

Susținerea monetară pe termen (S.M.C.T. — în mil. ECU)

Țara	Debit		Cote părți (plafoane)			
			Credit		%	
	Sume		Sume			
	Vechi	Noi	%	Vechi	Noi	
Franța	720	1740	22,02	1460	3480	22,02
Germania	720	1740	22,02	1460	3480	22,02
Anglia	720	1740	22,02	1460	3480	22,02
Italia	180	1160	14,68	960	2320	14,68
Belgia, Luxemb	240	580	7,34	480	1160	7,34
Olanda	240	580	7,34	480	1160	7,34
Danemarca	108	260	3,30	216	520	3,30
Irlanda	42	100	1,28	84	200	1,28
Total parțial	3.270	7.900	100,00	6.600	15.800	100
Suplîm. (Rallonge)	3.600	8.800		3.600	8.800	
Total	6.870	16.700		10.200	24.600	

Sursa : Bul. F.M.I. pag. 95

C.F.M.T., se acordă pe termen de 2—5 ani țărilor în dificultate de plăți, în condiții stabilite de către C.E.E. și Comitetul Monetar al Comunității,

care au rol consultativ important. Acest mecanism are plafon de credit, fără suplimente, și de obicei se utilizează pînă la 50% din plafoane.

Decizia relativă la C.F.M.T. prevede că, creanțele unei țări creditoare vor fi mobilizate dacă dă dovezi de dificultăți în balanța de plăți. În afară de posibilitatea de cesiune a creanței în cadrul mecanismului și de rambursare anticipată prin țările debitoare, se mai prevede și o refinanțare în afara sistemului de ex. B.R.I., după acordul de la 30 oct. 1978.

Pînă în prezent numai Italia a făcut apel la aceste credite și numai odată. În 1974 a obținut cu titlu de S.M.C.T. un credit de 1.562,50 mil. unități UCE (aprox. 1,9 miliarde dolari), care în 1975 a fost înlocuit prin un credit C.F.M.T. rambursat în sep. 1978.

În tabelul de mai jos se arată plafoanele de credit fixate în prezent comparativ cu cele dinainte de 12 martie 1979 la acest credit :

Țara	Plafoane de credit Vechi	în mil. ECU—CFMC	
		Noi	Procent din Total
Franța	1200	3105	22,02
Germania	1200	3105	22,02
Anglia	1200	3105	22,02
Italia	800	1070	14,68
Belgia	400	1035	7,34
Olanda	400	1035	7,35
Danemarca	180	465	3,30
Irlanda	70	180	1,28
	5450	14100	100,00

Sursa : Bul. F.M.I. pag. 95

Funcționarea mecanismelor de intervenție

Ue lingă fondurile importante de credite de care dispune sistemul monetar european (S.M.E.) din care cele cu plafoane le-am văzut mai sus, au mai fost stabilite niște mecanisme condiționînd cînd trebuie să se intervină de o țară în apărarea cursului monedei ei.

Pentru aceasta, mai întii s-au stabilit cursuri centrale bilaterale cu fixarea punctelor de intervenție pentru monedele țărilor membre. Fiecare monedă are stabilit un curs pivot — de bază — legat de moneda sistemului : E.C.U.

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

Cursul central bilateral și punctele de intervenție pentru monedele țărilor membr

Unitatea monetară		Franci belg. luxemb.	Coroane daneze	Mărci germ.	Franci francezi	Lire italiene	Lire irlandeze	Florini olandezi
Coroana daneză	U	18,3665	...	288,66	124,985	0,6553	1.093,65	266,365
	C	17,9581	...	282,237	122,207	0,617161	1.069,35	260,439
	L	17,5585	...	275,96	119,490	0,5813	1.045,55	254,645
Marca germană	U	6,508	36,2350	...	44,285	0,3222	387,50	94,375
	C	6,3627	35,4313	E. . .	43,2995	0,218668	378,886	92,2767
	L	6,2210	34,6450	...	42,335	0,2059	370,50	90,225
Franc belgo-luxemburghez	U	...	569,50	1.607,40	696,000	3,6490	6.090-20	1.483-25
	C	...	556,852	1.571,64	680,512	3,43668	5.954,71	1.450,26
	L	...	544,45	1.536,65	665,375	3,2335	5.822,25	1.418,00
Franc francez	U	15,0290	83,69	263-21	...	0,53620	894,95	217,96
	C	14,6948	81,8286	239,95	...	0,50513	875,034	213,113
	L	14,3680	80,81	225,81	...	0,47560	855,55	208,38
Florin olandez	U	7,0520	39,2700	110,835	47,99	0,25160	459,95	...
	C	6,8953	38,3967	108,37	46,9325	0,23697	410,597	...
	L	6,7420	37,5425	105,96	46,88	0,223175	401,45	...
Lira italiană	U	3.089,6	17.204,5	48.557,6	21.025-2	...	183.978	44.807,4
	C	2.909,7	17.203,2	45.731,4	19.801,5	...	173,270	42.199-5
	L	2.740,4	15.260,5	43.069-8	18.649,0	...	163.185	39.743,4
Lira irlandeză	U	1,71755	9,56424	26,9937	11,6881	0,0612801	...	24,9089
	C	1,67934	9,35146	26,3932	11,4281	0,0577136	...	24,3548
	L	1,64198	9,14343	25,8060	11,1739	0,0543545	...	23,8130

U = limită super.
C = curs central bilateral
L = limita inferioară

Sursa : Bul. F.M.I. pag. 93

Ele servesc pentru determinarea unei „grile—limită“ a cursurilor de schimb bilaterale, adică între fiecare monedă a comunității și celelalte. Pentru aceasta sînt stabilite cursuri : superioare, bază, inferioare, cu o marjă de $\pm 2,25\%$ față de bază, pentru corecturile de cursuri.

Marja de 2,25 este limită numai pentru cadrul „șarpelui“. Monedele comunității din afara șarpelui pot, cu titlul temporar, să opteze pentru o altă marjă ajungînd pînă la $\pm 6\%$ cum a procedat de ex. Italia (dar sînt ținute să reducă progresiv marja de îndată ce conjunctura va permite).

Grila cursurilor centrale bilaterale

și marjele convenite în fluctuare (normal $\pm 2,25\%$ și în cazul Italiei $\pm 6\%$) fixează limitele de plecare de la care intervențiile pe piața schimburilor este obligatorie, limite ce vor fi cunoscute și de piețe.

În afara grilei sistemul are prevăzut și un „indicator de divergență“. Acest prag de divergență este fixat la 75% din ecartul maxim ($2,25\%$ ori 6%) între cursul zilei și cursul pivot legat de E.C.U. Dacă o monedă depășește pragul său de divergență, se presupune că autoritățile interesate vor corecta această situație luînd măsuri adecvate.

Intervențiile sînt diversificate pe valute respectiv nu numai în mone-

da avînd cursul cel mai depărtat de cel central — bilateral — întrucît acestea permit o repartiție mai bună a sarcinei între țări.

Se lau de asemenea măsuri de politică internă măsuri monetare privind mișcarea de fonduri, taxa scontului etc.

Se poate merge și la modificări ale cursurilor pivot, cînd tensiunile burserie sînt datoarte unor cauze de dezechilibru și, în cazul cînd cursurile de schimb evoluează de un gen divergent, pot fi oportune unele măsuri de ajustare.

Gh. HUBER

Marketingul și riscul inovației

Studii efectuate de cercetători din sectorul inovațiilor ajung la concluzia că numai 75 la sută din noile tehnologii ale viitoarelor două decenii sînt cunoscute de pe acum, ceea ce ar infirma ipoteza cu privire la epuizarea inventivității. În același timp însă, se constată că o mare parte din aceste inovații rămîn nevalorificate. Bariere de comunicație blochează nu numai fluxul de informații între diferitele ramuri ale economiei ci și între întreprinderile din aceeași branșă și chiar în cadrul aceleiași întreprinderi. O investigație efectuată de specialiști ai O.C.D.E. și experți din țările industrializate asupra celor mai importante inovații din perioada 1952—1973, clasificate după două criterii — inovații pe planul produselor destinate să stimuleze cererea și inovații pe planul procesului de producție, ducînd la îmbunătățirea calității unor articole existente, arăta că fluxul inovațiilor autentice (categoria I) s-a menținut uniform în decursul celor cincisprezece ani, dar că cele mai multe progrese au fost înregistrate în categoria a II-a. Această tendință de îmbunătățire a produselor existente sau de perfecționare a proceselor tehnologice, tendință care cunoaște o accentuare tot mai pronunțată, poate avea consecințe îngrijorătoare, ducînd în ultimă analiză la un proces de substituție să stimuleze activitatea de investiții.

Cercetătorii au depistat și cauzele acestei evoluții. Țările capitaliste cu un grad avansat de industrializare întîmpină dificultăți crescînde în ce privește urmărirea modificărilor cererii și ca atare formularea unor obiective concrete în domeniul inovației. În special întreprinderile mai mici se văd confruntate cu dificultăți aproape insurmontabile. Chestionați asupra acestui aspect 88 la sută din participanții la o anchetă efectuată în rîndul comercianților detailiști au recunoscut că sistemul lor de informare nu este în

stare să recunoască din timp mutațiile bruște ce survin în comportamentul cumpărătorilor. Cu aceleași probleme sînt confrunțați și unul din trei șefi de întreprinderi mai mari. „În importante sectoare ale comerțului nu se știe cum și în ce sens trebuie să se procedeze pentru a se obține rezultate mai bune” — constată ancheta.

Acest decalaj între inovațiile pe planul produselor (I) și cel al proceselor tehnologice (II) care se datorește în parte investigații nesatisfăcătoare a evoluției cererii, influențează desigur în mod nefavorabil disponibilitatea producătorilor de a finanța proiecte de cercetare-dezvoltare. Conștiente de riscul pe care și-l asumă, multe firme preferă să investească în produse deja lansate, susceptibile de perfecționare. Acest fapt nu se constată desigur în toate ramurile. Spre exemplu, tehnologia semiconducătorilor, pentru a nu menționa decît un domeniu, care se află încă la începuturile ei, oferă cercetării o arie vastă de explorare și șansa de a realiza, cu eforturi financiare relativ reduse, inovații cu perspective bune de piață.

O altă cauză care se reflectă în mod negativ asupra fluxului de inovații trebuie atribuită, potrivit opiniei cercetătorilor, curențelor din sistemul de informare. După cum se arată într-un studiu al Institutului Batelle din Frankfurt, valorificarea ultimelor cunoștințe ale științei presupune drept condiție sine qua non transmiterea nemijlocită a informației către destinatar, în cazul de față, economia. Acest proces de comunicație întîlnește însă în calea sa numeroase perturbații. Unul din acești factori de natură să afecteze recepționarea informației este,

după cum relevă practicienii, îninteligibilitatea limbajului de specialitate, incapacitatea oamenilor de știință de a-și expune rezultatele investigațiilor într-o formă clară și concisă. Un alt obstacol îl constituie organizarea în formării. Numai puține firme au posibilitatea de a identifica din avalanșa de publicații informațiile cu perspective de aplicare. Nu rareori se întîmplă ca specialiștii să califice drept „inutilizabil” un proiect de cel mai mare interes pentru un alt sector de producție, uneori chiar în cadrul aceleiași întreprinderi.

Ieșirea din acest impas presupune, conform recomandărilor experților, o mai bună organizare a secțiilor de cercetare și documentare la nivel de întreprindere. Cu cît o echipă de inovatori este mai „la obiect”, cu atît mai mari sînt șansele de succes. Un ajutor prețios în acest context l-ar putea aduce o centrală care să sistematizeze noile tehnologii încă nevalorificate pentru a le oferi firmelor în vederea abordării unor proiecte interdisciplinare. Experții propun, de asemenea, o cercetare mai atentă a „stocurilor de inovații” cu scopul de a le pune la dispoziția întreprinderilor mici și mijlocii. Aici se conturează un obiectiv interesant pentru firme care își propun să promoveze transferul de tehnologie pe baza unor rezultate științifice care încă nu și-au găsit aplicarea. Numai cu ajutorul acestor metode se va reuși să se pună în valoare tehnologiile cu perspective de viitor în opoziție cu cele epuizate sau lipsite de valoare. Experții sînt unanimi în ce privește succesul unor asemenea măsuri, cu atît mai mult cu cît toate studiile efectuate pînă în prezent vin să confirme o realitate: valorificarea informațiilor din afara ramurii sau întreprinderii constituie un factor hotărîtor pentru succesul mișcării de inovații. În felul acesta se asigură atît diminuarea riscului cît și economisirea fondurilor, avantajele față de tradiționalele eforturi întreprinse „de unul singur” fiind evidente.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

comerț exterior

Calitatea produselor destinate exportului

Acele normative în vigoare cuprind o serie de dispoziții menite să asigure calitatea produselor destinate exportului.

Astfel, art. 35 din Legea nr. 7/1977 prevede că unitățile producătoare și cele de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale.

Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale și întreprinderile de comerț exterior au obligația de a controla, prin reprezentanți proprii, la uzine și fabrici, modul cum se introduc în producție și se realizează mărfurile contractate pentru export și de a participa la stabilirea și îndeplinirea programelor de măsuri pentru adaptarea operativă a producției la cerințele de calitate impuse de piața externă.

Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate stabiliți.

Pentru anumite mărfuri, în special mașini și utilaje, la care asigurarea calității produselor, a performanțelor tehnice și comportarea în exploatare prezintă importanță deosebită, întreprinderile de comerț exterior pot antrena pentru a efectua un control riguros al calității mărfurilor, pe bază de contract, organe specializate de control.

În cazurile de excepție, cînd se livrează produse calitativ necorespunzătoare la export, problema răspunderii pentru daunele astfel cauzate, se poate pune, în principiu, atît pentru întreprinderea producătoare, cît și pentru întreprinderea de comerț exterior.

Într-adevăr, întreprinderile producătoare răspund, potrivit legii, pentru toate pagubele sau cheltuielile generate de reclamațiile întemeiate ale clienților externi cu privire la calitatea mărfurilor livrate la export.

Nu mai puțin însă, își poate vedea angajată răspunderea și întreprinderea de comerț exterior căreia îi revine — așa cum s-a văzut — obligația de a controla calitatea mărfurilor destinate exportului, atît în fabricație, cît și la livrare. Întreprinderile de comerț exterior nu sînt îndreptățite să admită livrarea către clienții externi a mărfurilor care nu corespund condițiilor de calitate contractuale.

Prin încălcarea culpabilă a acestei obligații întreprinderea de comerț ex-

terior contribuie la daunele ce se produc prin exportarea produselor calitativ necorespunzătoare și răspunde în consecință.

Nu se poate pune problema răspunderii acestor întreprinderi dacă necorespunderea calitativă a fost determinată de apariția unor vicii ascunse, după data efectuării controlului.

Într-adevăr, aceste vicii, prin natura lor, nu pot fi evidențiate prin folosirea metodelor prescrise pentru recepție. Ca atare, de regulă, nu se poate imputa întreprinderii de comerț exterior, sub nici o formă, daunele provocate de apariția viciilor ascunse.

Se impune însă o precizare. Dispozițiile normative în vigoare prevăd posibilitatea ca mărfurile — care din anumite motive nu pot fi exportate — să fie lăsate pe timp limitat în custodia întreprinderilor producătoare. Din punct de vedere juridic, aceasta implică îndeplinirea obligației de livrare de către aceste întreprinderi urmată de achitarea prețului din partea întreprinderilor de comerț exterior. Totodată, se stabilește un nou raport de drept — între aceleași unități — în legătură cu lăsarea, respectiv păstrarea, mărfurilor în custodia întreprinderii producătoare. Mărfurile sînt ex-

portate abia la încheierea perioadei de custodie. Or, în intervalul dintre livrarea mărfurilor urmată de lăsarea lor în custodie — ceea ce implică efectuarea recepției — și sfîrșitul perioadei de custodie, viciile ascunse își pot face apariția.

Considerăm că pentru această categorie de vicii răspunderea întreprinderii de comerț exterior nu poate fi exclusă pe motivul caracterului ascuns al viciilor. Într-adevăr, la sfîrșitul perioadei de custodie, înainte de a procedea la exportarea lor, produsele trebuie să fie din nou controlate prin grija întreprinderii de comerț exterior. Acest control efectuat în mod adecvat trebuie să ducă, în mod firesc, la sesizarea viciilor ascunse apărute și la oprirea exportării mărfurilor respective.

Prin neefectuarea corespunzătoare a controlului și prin exportarea unor produse care prezintă asemenea vicii, întreprinderea de comerț exterior își poate vedea angajată răspunderea. Nu este vorba de contravaloarea în lei a mărfurilor respective, această sumă fiind imputabilă întreprinderii producătoare care a realizat și livrat mărfuri calitativ necorespunzătoare, ci de alte daune, cum sînt de pildă cheltuielile de transport, care se află în legătură cauzală directă cu omisiunea de care s-a făcut vinovată întreprinderea de comerț exterior.

I. ICZKOVITS

autogestione

Încetarea funcționării unităților economice de stat

Ocupîndu-ne de reorganizarea persoanelor juridice arătăm, într-un număr trecut, că potrivit Decretului nr. 31/1954, reorganizarea părea a fi singura cale juridică de încetare — în anumite cazuri — a funcționării unei unități economice de stat — persoană juridică.

Încă înainte adoptării Legii nr. 11/1971, în literatura de specialitate s-a pus problema dacă instituția dizolvării, pe care decretul amintit o reglementa în legătură cu persoanele juridice cu membri — organizațiile cooperatiste și alte organizații obștești — este aplicabilă în mod exclusiv acestei categorii de unități sau e posibil a se face aplicația textelor respective și în cazul unităților socialiste de stat spre a fundamenta o soluție de încetare a funcționării.

Autorii care au cercetat problema admit ideea — confirmată după aceea în practica organizatorică — că persoana juridică — unitate de stat poate

înceta să funcționeze, pur și simplu, iar nu numai prin reorganizare. S-a dat în acest sens exemplul unităților create în vederea îndeplinirii unei finalități determinate — de exemplu, executarea unei lucrări — care după realizarea acesteia trebuiau desființate și în legătură cu care continuarea activității, sub altă formă, ca urmare a reorganizării, nu avea sens. Pentru astfel de situații se puteau folosi textele de lege privitoare la dizolvare și lichidare, în aplicarea cărora urma a se ține seama de specificul rezultat din existența proprietății socialiste de stat!

Această opinie a fost confirmată de practică. Viața economică a impus necesitatea desființării pur și simplu a unor unități, procedîndu-se — astfel cum impunea lipsa unei reglementări cu caracter de generalizare — prin

1 Prof. dr. doc. Constantin Stătescu, *Drept civil, Ed. didactică și pedagogică, București, 1970, p. 460.*

emiterea unor acte normative în fiecare caz în parte.

În fond, actele de desființare puteau fi înțelese ca stabilind dizolvarea unor unități de stat, „ținându-se seama — astfel cum se exprima autorul la care ne-am referit — de existența proprietății socialiste de stat”. Într-adevăr, actele de desființare trebuie să cuprindă, de la caz la caz, dispoziția de încetare a personalității juridice a unităților desființate și destinația pe care — **ut singuli** — o capătă bunurile. Dacă luăm în considerare faptul că creditorii unei astfel de unități sînt, în genere, unități socialiste de stat, iar dobînditorii bunurilor rămase de la unitatea desființată sînt tot astfel de unități, operația capătă, într-o ultimă analiză, semnificația unei redistribuiri de bunuri între unitățile statului. În cazurile, cu totul excepționale, în care printre debitori sau printre creditorii s-ar găsi și unități cooperatiste sau alte categorii de persoane juridice, românești sau străine, actul de desființare ar urma să stabilească, în mod concret, situația fiecărei creanțe în parte.

Iată de ce, desființarea nu reclamă o adevărată operație de lichidare, astfel încît, în general, deosebirea dintre desființare și dizolvare este, în cazul amintit, neglijabilă. În aceste condiții, Legea nr. 11/1971 nu s-a preocupat să amenajeze instituția desființării, mărghinindu-se a o menține și a stabili căruia organ îi revine competența de a desființa unitatea. Același mod de a proceda îl întîlnim și în Legea nr. 5/1978.

Mențiunea pe care o face această lege echivalează cu o consacrare a instituției dar face necesară o nouă intervenție a legiuitorului care să o amenajeze în mod corespunzător.

Această sarcină va reveni, desigur, viitorului Cod civil. Acesta va putea porni de la principiul formulat în Legea nr. 5/1978, potrivit căruia desființarea întreprinderilor se hotărăște de organele care au în competență înființarea lor. Acest principiu nu va putea fi însă absolutizat, făcîndu-se abstracție de regula de competență potrivit căreia „cine poate mai mult, poate și mai puțin”.

Înainte de apariția Legii nr. 5/1978 multe unități au fost înființate printr-un act cu forță juridică superioară celei pe care poate să-l emită organul competent să dispună înființarea. De exemplu, deși organul competent să înființeze unitatea era Consiliul de Miniștri, aceasta a fost înființată prin decret.

Reorganizarea, ca și desființarea unor astfel de unități nu s-ar putea face decît printr-un act normativ avînd aceeași forță ca actul de înființare.

Chiar în cazul în care unitățile au fost înființate prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, astfel cum stabilește legea în vigoare la data înființării, ele nu ar putea fi desființate astăzi — după părerea noastră — decît prin

decret, potrivit competenței stabilite prin legea în vigoare.

Cît privește regulile de fond ale transmisiunii, dispozițiile din Codul civil care vor reglementa modul în care se face trecerea bunurilor de la o unitate desființată la alte unități nu vor putea avea decît un caracter supletiv urmînd a se aplica numai atunci cînd prin actul care va dispune desființarea nu se va stabili altfel. Această regulă supletivă va consta, după cum este ușor de înțeles, în transmiterea cu titlu particular și gratuit a bunurilor către acele unități ce vor fi indicate expres în actul de desființare.

Împreună cu elementele active din patrimoniul unității desființate va trece asupra dobînditorilor și pasivul aferent. În lipsă de dispoziție contrară, așadar, bunurile se vor transmite însoțite de sarcinile corespunzătoare. Se va ține seama, evident, și de natura obligațiilor, astfel ca valorile active să fie transmise către unitățile care au cele mai bune condițiuni pentru executarea obligațiilor corespunzătoare acestora.

Spre deosebire de reorganizare, care presupune o continuare a activității, desființarea înseamnă încetarea acestei activități. Aceasta este de altfel și rațiunea transmisiunii, cu titlu particular.

Drept urmare, atît sarcinile de plan cît și contractele unității desființate

încetează. În lipsa unei prevederi exprese în decretul de desființare, unitățile care dobîndesc ut singuli bunurile întreprinderilor desființate nu sînt ținute să continue activitatea acestora, preluînd executarea contractelor lor. Apare astfel necesar, pentru bunul mers al economiei naționale, ca în actul de desființare să se indice în concret soarta contractelor în curs de executare. Cît privește repartițiile, organul de planificare competent va trebui să emită noi repartiții către unitățile ce urmează a executa în continuare sarcinile de producție ale întreprinderii desființate.

În același timp, desființarea produce efecte și cu privire la raporturile contractuale, de muncă. Spre deosebire de reorganizare, în cazul căreia personalul se consideră transferat în interese de serviciu, la desființare contractele de muncă ale acestuia personal încetează în temeiul art. 130 (1) lit. b din Codul muncii. Deși textul se referă la dizolvare și se pare în afară de orice discuție că el este aplicabil și în caz de desființare.

Se conturează prin aceasta o nouă instituție a dreptului întreprinderii, care, se îmbogățește permanent în concepte și reglementări spre a răspunde cît mai prompt marilor sarcini ce stau în fața economiei naționale.

dr. Victor Dan ZLĂTESCU

Transport

Răspunderea pentru nepunerea vagoanelor la dispoziție

De regulă, unităților furnizoare le revine nu numai obligația de a realiza produsele contractate, dar și aceea de a le expedia, prin calea ferată, la adresele indicate de către unitățile beneficiare. În asemenea situații, pentru ca obligația de livrare să poată fi considerată îndeplinită, alături de fabricarea produselor contractate, este necesar ca acestea să fie încărcate în vagoane pentru a fi transportate la locul convenit prin contract.

În acest scop, unitățile furnizoare stabilesc relații cu calea ferată în vederea punerii la dispoziție a vagoanelor și expedierii lor la stația de destinație. Aceasta se realizează în condițiile stabilite prin Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri pe calea ferată emise de M.T.Tc. în baza H.C.M. nr. 425/1975.

În măsura în care, tonajul solicitat de către unitatea furnizoare a fost prevăzut în planul de transport definitiv, calea ferată are obligația de a pune vagoanele respective la dispoziție, în cadrul contractului economic de prestații de transport pe calea ferată.

În cazurile de excepție, cînd calea ferată nu îndeplinește această obligație, se pune problema răspunderii ei.

Potrivit art. 25 din normele citate, răspunderea patrimonială pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul economic de prestații de transport pe calea ferată se stabilește după caz — zilnic, decadal, lunar — partea în culpă datorînd penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975.

Uneori aceste penalități nu acoperă daunele încercate de unitățile furnizoare datorită nepunerii vagoanelor la dispoziție. Avem în vedere situațiile în care aceste unități sînt obligate să plătească partenerilor lor contractuali însemnate sume cu titlu de penalități deoarece, în lipsa vagoanelor, nu au putut expedia produsele la termenele contractuale.

Calea ferată trebuie să despăguiească integral unitățile furnizoare ori răspunderea sa este limitată la plata penalităților prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975 ?

Răspunsul îl găsim în Decizia primului arbitru de stat nr. 3560/1978 prin care s-a stabilit că „pentru ne-

punerea vagoanelor din planul de transport la dispoziția beneficiarilor, transportatorul este pasibil numai de plata de penalități, conform art. 25 alin. III din norme, fără alte daune în completare".

S-a făcut deci, aplicația principiului răspunderii limitate a căii ferate în mod simetric cu răspunderea limitată a expeditorilor și destinatarilor pentru neîncărcarea vagoanelor puse la dispoziție și pentru întârzierea în efectuarea operațiunilor de încărcare-descărcare. Se știe că în astfel de situații se datorează penalități sau taxe de locații, răspunderea față de calea ferată fiind limitată la plata acestora. Deci, după cum nici calea ferată nu poate obține despăgubiri pentru paguba ce întrece valoarea penalităților sau a taxelor de locații la care s-a făcut referire, nici unității furnizoare nu i se cuvin daune peste valoarea penalităților datorate de calea ferată.

Soluția care s-a adoptat este cu atât mai temeinică, cu cât, de cele mai multe ori, calea ferată se află în imposibilitate de a pune vagoanele planificate la dispoziție datorită faptului că alte unități socialiste imobilizează,

în mod nejustificat un număr de vagoane.

Unitățile furnizoare au obligația de a-și valorifica în termen dreptul la penalitățile aferente vagoanelor nepuse la dispoziție. Asemenea pretenții se prescriu în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. De când începe să curgă acest termen?

Potrivit cap. IV lit. e din normele citate, nota de penalități pentru nepunerea vagoanelor la dispoziție de către calea ferată se încheie în prima zi a lunii pentru luna expirată. În această zi se naște dreptul la acțiune și începe să curgă termenul de prescripție. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 639/1979 s-a reținut că „pentru nerealizarea programului de transport pe luna aprilie 1978, dreptul reclamantei la penalități s-a născut la 1.V.1978. Acțiunea s-a introdus la 21.XI.1978 cu depășirea celor 6 luni prevăzute de Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune pentru luna aprilie fiind, prin urmare, prescris".

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● **GRIGORE IOANIȚESCU, Tg. Jiu** — Serviciul Normative de fabricație din M.I.U. ne comunică: datele privind stabilirea suprafeței necesare pentru confecționarea a 2900 cearșafuri nu sînt concludente și suficiente pentru stabilirea suprafeței de țesătură necesară pentru confecționarea cearșafurilor. Nu corespund dimensiunile cearșafului, nu se precizează articolul de țesătură și lățimea acesteia, nu se menționează numărul actului normativ care stă la baza articolului de țesătură etc.

Pentru a se răspunde competent solicitării dv. adresați-vă serviciului mai sus-amintit.

● **FLORINA EPURE, Brăila** — Persoana care a beneficiat de drepturile prevăzute de art. 7 din Legea nr. 57/1974, nu poate beneficia și de sporul de șantier, cit timp lucrează în localitatea unde a fost transferată sau mutată. Pentru personalul unităților de construcții-montaj, care poate beneficia de sporul de șantier, nu se aplică prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974, atunci cînd acest personal este mutat de la o subunitate la alta a aceleiași unități (șantier).

În ce privește menținerea vechimii neîntrenute în cazul personalului cărui i se suspendă contractul de muncă în timpul efectuării stagiului militar, vă rugăm să citiți răspunsul adresat tov. Vasile Pavel.

● **VASILE PAVEL, București** — Legislația în vigoare nu prevede un termen pentru persoana încadrată în

muncă înăuntrul căruia să poată absenta de la locul de muncă înainte de începerea serviciului militar. Dacă, pînă la încorporare, contractul de muncă n-a fost desfășurat, ca urmare a absențelor nemotivate, în timpul efectuării serviciului militar acest contract nu mai poate fi desfășurat, considerîndu-se suspendat pînă la terminarea stagiului.

● **ION GH. POPESCU, Vitomirești-Olt** — Potrivit prevederilor pct. 2 din anexa II la Legea nr. 12/1971, la determinarea vechimii în specialitate se pot lua în calcul și perioadele lucrate în specialități înrudite. Competență să stabilească dacă activitatea desfășurată de absolventul școlii tehnice horticoale în calitate de pedagog la liceul agroindustrial poate fi considerată ca specialitate înrudită cu aceea de laborant, este comisia de încadrare a unității.

Perioada cît persoana încadrată în muncă a lucrat ca secretar al școlii se ia în considerare la stabilirea vechimii minime în specialitate pentru promovarea ca secretar principal, chiar dacă după această perioadă (1969—1974) a ocupat alte funcții.

● **TATIANA MIHALACHE, Constanța** — Perioada cît ați lucrat în calitate de calculator principal nu se ia în considerare ca vechime în funcții economice medii. Funcția de calculator face parte din categoria personalului administrativ.

● **MANOLE CORBU, București** — Legislația în vigoare nu precede nici o cale de atac împotriva Hotărîrii Consiliului oamenilor muncii prin care se respinge plîngerea persoanei încadrate în muncă împotriva sancțiunii disciplinare. Instanțele judecătorești n-au deci competența să judece asemenea sesizări, nefiind prevăzută nici calea recursului.

● **FRANCISC SZATMARI, Miercurea-Ciuc** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 15 martie 1963 s-a respins cererea de transfer a soției, iar la 1 iunie s-a revenit asupra desfacerii contractului de muncă, prin art. 18 lit. a din Codul muncii în vigoare pînă la 1 ianuarie 1973. Presumpția privind transferul în interesul serviciului a transferurilor anterioare anului 1967 nu operează în acest caz. Din înregistrările din carnetul de muncă rezultă că transferul soției s-a făcut la cerere, după ce contractul de muncă se desfășurase tot la cerere.

● **ROMULUS CRAINIC, Apoldu de Sus, Sibiu** — Potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1977, impozitul pe fondul total de retribuție se suportă de unitățile economice de stat, după caz, din costurile de producție sau din cheltuielile de circulație, iar de instituțiile de stat din fondurile prevăzute în planurile de venituri și cheltuieli.

Ministerul Finanțelor ne comunică că propunerea dv. în sensul că impozitul aferent fondului de participare al oamenilor muncii la beneficii să fie suportat din rezultatele financiare, nu poate fi aplicată.

● **NICOLAE CONSTANTIN**. După cum vă este cunoscut, dat fiind faptul că sinteți juriconsult, Legea nr. 12/1971 prevede o vechime minimă necesară în specialitate, pentru promovarea în funcțiile de juriconsult principal, economist principal, inginer principal etc. Deci vechimea minimă constituie numai o condiție pentru ocuparea postului și nicidecum o obligație pentru conducerea unității de a promova pe cei care ocupă funcțiile de inginer, economist, juriconsult etc. și au o vechime în specialitate mai mare de 8 ani. Neexistînd în statul de funcții postul de juriconsult principal, unitatea n-are nici posibilitatea legală să vă încadreze în acest post.

● **ION POPESCU, Focșani** — La 2 august 1978 v-ați reîncadrat cu contract de muncă pe perioada nedeterminată, iar copilul s-a născut la 17 februarie 1979, deci după mai mult de trei luni de la data reîncadrării. În această situație aveți drept la alocație în cuantum integral, conform art. 7 alin. (2) din Decretul nr. 246/1977. Nu vi se aplică prevederile art. 7 alin. (3) din același decret, deoarece la data desfacerii contractului de muncă nu erăți beneficiar de alocație.

● **INTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași** — Indemnizația de conducere acordată în temeiul art. 70 din Legea nr. 57/1974 se ia în considerare la stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii. Indemnizația acordată pe baza art. 30 pentru funcțiile de director, inginer șef, contabil șef și funcții echivalente nu se ia în considerare la stabilirea acestui drept. Persoana încadrată la 1 ianuarie 1978 are drept la alocație cu începere de la 1 aprilie 1978. Sumele încasate pentru depășirea normelor de muncă în acord nu se iau în calcul la stabilirea alocației.

● **LIVIA CIOATĂ, Reșița** — Faptul că transferul specialiștilor agricoli este supus aprobării conducerii ministerului nu exclude posibilitatea ca acest transfer să se efectueze la cererea acestor specialiști. Caracterul transferului, la cerere sau în interesul serviciului, se poate stabili exclusiv pe baza actelor în temeiul cărora a fost perfectat (adresa unității la care persoana este transferată, precum și adresa unității de la care persoana se transferă).

● **IOSIF KISZNER, Reghin** — Pentru a ocupa funcția de contabil șef de secție gr. II este necesară o vechime în funcții economice de 5 ani, după ocuparea de către absolventul învățământului mediu a unei funcții economice. Această reglementare a fost precizată, la timpul său, la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968, fiind menținută și după aplicarea Legii nr. 12/1971. Vechimea minim necesară de 8 ani la care vă referiți în scrisoarea dv. privește promovarea din funcția de economist în aceea de economist principal.

● **DRAGOMIR SĂRĂCUȚ, comuna Zau de cîmpie, Mureș** — Codul muncii prevede la art. 130, lit. j că se poate desface contractul persoanei încadrate în muncă în cazul în care această persoană este arestată mai mult de 60 de zile. Codul muncii nu prevede deci obligația unității de desfacere a contractului de muncă, ci numai posibilitatea ca, în asemenea situații, să poată proceda la desfacerea contractului de muncă, din inițiativa sa.

● **ECATERINA DOINA MUREȘAN, Dej** — Funcțiile de calculator principal și casier principal sînt funcții cu caracter administrativ. Perioadele lucrate în aceste funcții nu se iau în considerare ca vechime în specialitate economică.

● **PETRU TANKO, Miercurea Ciuc** — Potrivit reglementărilor, pierderile normale (Ordinul M.C.I. nr. 78/1969 și nr. 13/1974) se calculează și se acordă numai cu ocazia inventariierilor (de control, predare etc.) ce se efectuează conform prevederilor legale, pentru perioada scursă de la data inventa-

rierii anterioare. Pentru pierderile normale care, de regulă, sînt consecința evaporării, volatilizării, îmbibării etc. nu se încheie procese-verbale, întrucît producerea lor nu poate fi constatată în procesul vehiculării mărfurilor. Producerea acestor pierderi este admisă în limitele stabilite prin norme în situația cînd în urma inventariierii rezultă lipsă în gestiune și nu s-a stabilit că aceasta se datorește altor cauze. Prin excepție, la unele produse prevăzute expres în reglementările menționate, la care pierderile se produc de regulă prin spargere (produse din sticlă, faianță etc.) admiterea pierderilor este condiționată de încheierea de procese verbale de constatare a producerii pierderilor (spargeri) dovedită cu existența părților componente care să permită identificarea produsului și cantității, a cauzelor care le-au determinat și a persoanelor vinovate dacă este cazul. Aceste acte de constatare se încheie pe măsura producerii pierderilor, respectiv și în perioada dintre cele două inventare de către persoane sau comisii desemnate de conducerea întreprinderii, precum și la inventariere de către comisia de inventariere.

2) În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1885/1970, aprobarea pierderilor peste normă în sumă de pînă la 500 lei pe caz este în competența întreprinderii.

3) Procesele verbale încheiate atît în perioada dintre cele două inventare cît și la inventariere, așa cum se menționează la pct. 1, pentru pierderile care nu se datoresc vinei cuiva, se rezolvă sub aspectul încadrării lor în pierderi peste normă (pînă la 500 lei pe fiecare caz) la nivelul întreprinderii. Pentru pierderile peste normă în sumă de peste 500 lei pe caz, procesele verbale se înaintează organului ierarhic superior în vederea aprobării lor de organele în drept în funcție de competențele stabilite de H.C.M. nr. 1885/1970. Valoarea acestor cazuri se cuprinde în propunerile pentru aprobarea rezultatelor inventariierii, iar după aprobarea lor se procedează la efectuarea înregistrărilor contabile de punere de acord a soldului scriptic al gestiunii cu cel factual stabilit la inventariere.

4) Comisiile desemnate de conducerea întreprinderii — numite curent comisii de scădere — pentru încheierea proceselor verbale, așa cum se menționează la pct. 1, nu pot acționa din proprie inițiativă, ci numai în baza unei dispoziții scrise dată de conducerea întreprinderii pentru fiecare caz. Dispoziția se dă de regulă ca urmare a cererii gestionarului care, conform H.C.M. nr. 2330/1969 este obligat să înștiințeze conducerea întreprinderii de existența mărfurilor degradate, sau la sesizarea oricăror alte persoane.

● **S. DEMA (Timișoara)** solicită cu privire la condițiile în care se poate cesiona dreptul de acțiune calea ferată.

Acest drept poate fi cesionat oricărei unități socialiste — chiar dacă nu este parte în contractul de transport — în ipoteza existenței unui interes legitim. Cesiunea trebuie efectuată în timp util față de data cînd se împlinesc termenul de prescripție împotriva căii ferate. De asemenea, ea trebuie să fie însoțită de actele necesare pentru formularea pretențiilor față de căraș.

● **G. PAHONȚU (București)** întreabă dacă unitatea furnizoare este obligată să sesizeze organele competente a rezolva neînțelegerile precontractuale în situația în care proiectul de contract, deși a fost semnat de către unitatea beneficiară fără mențiune în privința obiecțiunilor formulate, a fost restituit unității furnizoare însoțit cu un proces-verbal de obiecțiuni.

Răspunsul este afirmativ, deoarece legea nu prevede, sub sancțiunea nulității, o anumită formă de exprimare a obiecțiunilor precontractuale.

● **V. TEODORESCU (Gorj)** întreabă dacă este valabilă și legală încercarea de conciliere prearbitrală făcută cu o secție lipsită de personalitate juridică a unității acționare ca pîrită în fața arbitrajului.

O asemenea încercare de conciliere nu produce efecte juridice, fiind evident că procedura prearbitrală trebuie îndeplinită față de unitatea care va avea calitatea de parte în litigiu.

● **K. KERESZTHELY (Covasna)** întreabă dacă reeșalonarea pe luna următoare a vagoanelor nepuse la dispoziție de către calea ferată, conform planului, în luna precedentă, produce efecte exoneratoare de plata penalităților.

Răspunsul este negativ, deoarece nu există nici în H.C.M. nr. 425/1975, nici în Normele metodologice emise în baza acestei hotărîri, temei pentru apărarea căii ferate de plata penalităților în situația la care vă referiți.

● **T. GOMOIU (București)** solicită lămuriri cu privire la răspunderea unității de construcții-montaj în legătură cu lucrările neexecutate la obiectele admise la recepția preliminară.

Contrar opiniei dv., în această situație, unitatea amintită nu datorează penalitățile aferente lucrărilor neexecutate. În adevăr, din momentul în care obiectul a fost admis la recepția preliminară, unitatea de construcții-montaj nu poate fi sancționată prin plata de penalități.

În schimb, unitatea beneficiară este în drept să pretindă acoperirea prejudiciului ce i s-a cauzat prin neefectuarea lucrărilor prevăzute în anexa procesului verbal de recepție preliminară.

● **C. PARASCHIVESCU (Dolj)** se interesează de condițiile în care unitatea socialistă beneficiară poate fi apărată de răspunderea cu penalități pentru întârzierea în îndeplinirea obligației de plată a prețului.

Din scrisoarea dv. rezultă că vă referiți la situația în care unitatea beneficiară nu dispune de fondurile bănești necesare în condițiile în care nu și-a realizat planul de producție din motive care nu-i sînt imputabile.

Potrivit practicii arbitrale, în măsura în care neîndeplinirea planului de producție a fost consecința unui caz de forță majoră, unitatea beneficiară poate fi exonerată de răspundere dacă dovedește că, deși a solicitat, nu i s-au acordat creditele necesare pentru satisfacerea obligațiilor sale de plată.

● **A. BALÁZS (Mureș)** se interesează de organul arbitral competent să rezolve litigiul avînd valoarea mai mică de 100 000 lei în cazul chemării în garanție a cărăușului.

De regulă, într-o asemenea situație se produce o prorogare de competență prin efectul căreia organul arbitral competent să rezolve acțiunea principală, devine competent să soluționeze și cererea de chemare în garanție.

Avem în vedere situația în care cererea de chemare în garanție a fost admisă în principiu, iar competent a rezolva acțiunea principală este un organ al arbitrajului de stat.

Dacă însă acțiunea principală urma să fie rezolvată de către un organ arbitral departamental, se poate pune problema declinării competenței în favoarea unui organ al arbitrajului de stat.

H. M.

● **TIUCRA ION. Exploatarea de gospodărie comunală Lugoj** întreabă care este regimul juridic aplicabil nepoșilor privind dreptul lor locativ și dacă aceste persoane sînt luate în considerare în calculul chiriei?

Situația locativă a nepoșilor a fost clarificată prin Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 5 din 27 septembrie 1975, în care se precizează la pct. 4 că, în cazurile în care în suprafața locativă atribuită locuiesc sau sînt primite și alte persoane în temeiul unor raporturi de familie care implică o locuință comună, ori în temeiul unor obligații de întreținere, aceste persoane nu pot fi considerate că nu au nici un drept locativ. Drepturile locative ale acestor persoane sînt însă subordonate acelorora dintre membrii familiei prevăzuți în contractul de închiriere în legătură cu care au fost primite în locuință.

Prezența în locuință a acestor persoane nu modifică cuantumul chiriei calculată în raport cu prevederile art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973.

● **HÂNCU VEACESLAV — consilier juridic — Brăila**, întreabă dacă pentru lucrările efectuate în perioada mai-august 1977 de către I.J.G.C.L. Brăila la centrala termică trebuie să suporte o cotă parte de cheltuieli de la proprietarii respectivi.

În baza art. 6 al H.C.M. nr. 1678/1969 în vigoare pînă la 16 noiembrie 1977, data publicării Decretului nr. 387/1977, aveți obligația de a contribui proporțional cu cota de proprietate la suprafeței locative ce o dețineți, la acoperirea cheltuielilor de reparații și înlocuiri stabilite ca obligații legale ale proprietarilor potrivit anexei nr. 3 cap. A la H.C.M. nr. 860/1973. Lucrările la care vă referiți inclusiv lucrările de modernizare a cazanelor la centrala termică, potrivit dispozițiilor Decretului nr. 620/1973, se încadrează în categoria lucrărilor ce reprezintă obligații legale a proprietarilor (prevăzute în anexa nr. 3 cap. A la H.C.M. nr. 860/1973). În acest sens s-a pronunțat și secția civilă a Tribunalului Suprem prin Decizia nr. 958/1975, într-un caz similar, în care a figurat ca parte întreprinderea județeană de gospodărire comunală și locativă Dolj.

● **VICOL PETRE, Galați**, întreabă dacă persoanele care locuiesc la parter și etajul I în locuințe în care, la nivelurile superioare există părți și instalații comune (cum ar fi băi, spălătorii, uscătorii), sînt obligate să contribuie la cheltuielile necesitate de funcționarea ascensorului (forță), chiar dacă nu le utilizează.

Răspunsul îl aflați — cu explicațiile necesare — în lucrarea „Administrarea imobilelor” la pct. 4. 12 pag. 105. Aci vă arătăm că obligativitatea participării tuturor locatarilor la acoperirea cheltuielilor cu funcționarea ascensorului, indiferent de nivelul la care este situat apartamentul, este reglementată la pct. 9 lit. c din Normele adoptate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, publicată în B. Of. nr. 144 din 26 septembrie 1973. În ipoteza în care în clădire există și instalații comune situate la etajele superioare, cum ar fi băi și spălătorii în stare de funcționare, toți locatarii trebuie să contribuie la cheltuielile cu funcționarea ascensorului (forță), neputînd refuza plata cotelor datorate pe motivul că nu ar folosi uscătorii care sînt parte comună la dispoziția lor.

● **Precizări cu privire la aplicarea sancțiunilor disciplinare personalului din compartimentul C.T.C.** Sub acest titlu, în „Curierul economic-legislativ” supliment la „Revista economică” nr. 7/1979, a fost publicată o notă semnată J. Costin răspunzîndu-se astfel la întrebarea unui cititor care solicită precizări cu privire la competența organelor de conducere colectivă din unitate de a aplica sancțiuni disciplinare

personalului din compartimentele C.T.C. dat fiind că nici art. 43 din Legea nr. 7/1977 și nici art. 72 din Legea nr. 8/1977 nu instituie, o asemenea competență. Într-adevăr, textele citate prevăd că sancționarea disciplinară a personalului C.T.C. se face de către conducătorul unității cu acordul organelor Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor (respectiv a Inspectoratului general, în cazul cînd sancțiunea se aplică șefului compartimentului C.T.C.), sau, după caz, a Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții la unitățile de construcții-montaj.

Cititorul revistei întreba dacă noile prevederi citate din Legea nr. 7/1977 și Legea nr. 8/1977, nu aduc implicit o modificare a art. 14 din Legea nr. 1/1970 în baza căruia sancțiunea disciplinară se stabilește de organul de conducere colectivă sau de directorul unității. De asemenea, cititorul ne întreba dacă nu cumva prevederile art. 43 din Legea nr. 7/1977 și ale art. 72 din Legea nr. 8/1977 au întietate în aplicare față de cele ale art. 18 din Legea nr. 1/1970 dat fiind că sînt incidente într-o materie specială.

Rostul articolului apărut în Suplimentul revistei nr. 7/1979 a fost deci de a arăta că și sub imperiul actualelor legi care reglementează calitatea produselor, serviciilor și construcțiilor, organele de conducere colectivă a unităților economice își păstrează nealterat dreptul de a aplica sancțiuni disciplinare personalului din compartimentele C.T.C. Dealtfel, întreaga argumentație a fost făcută în acest sens. În articolul citat nici nu s-a pus în discuție competența I.G.S.C.C.P. sau a Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții, deoarece textele de lege sînt clare în acest sens, cerînd acordul acestor organe pentru numirea, schimbarea din funcție, sancționarea disciplinară a personalului din compartimentele C.T.C. Fiind vorba de o condiție expresă a legii nici nu s-a putut face — și nici nu s-a făcut — vreo discuție în acest sens, considerîndu-se ca un fapt subînțeles.

Din cele de mai sus credem că se desprinde suficient de clar o dublă concluzie:

— sancțiunile disciplinare se pot aplica atît de director cît și de organul de conducere colectivă al unității;

— în ambele situații este necesar acordul organelor de specialitate specifice de legile citate, respectiv Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor (sau a organelor sale, după caz) ori a Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții.

Precizările de mai sus au fost determinate de nota trimisă redacției de tov. Gârnefu Eugen, consilier juridic, șef la I.G.S.C.C.P.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

• capacitati de
productie
• produse noi

INTREPRINDEREA
DE UTILAJ CHIMIC
GAESTI
Serviciul aprovizionare

RULMENȚI :

— 6000 buc. 40
— 6003 buc. 40
— 6004 buc. 30
— 6005 buc. 80
— 6006 buc. 40
— 6007 buc. 20
— 6008 buc. 20
— 6009 buc. 30
— 6011 buc. 20
— 6014 buc. 8
— 6017 buc. 6
— 6020 buc. 7
— 6021 buc. 2
— 6024 buc. 2
— 6026 buc. 10
— 6030 buc. 2
— 600 ZZ buc. 10
— 6206 buc. 150
— 6209 buc. 300
— 6210 buc. 40
— 6214 buc. 20
— 6216 buc. 8
— 6217 buc. 20
— 6219 buc. 3
— 6221 buc. 4
— 6224 buc. 4

— 6304 buc. 40
— 6306 buc. 30
— 6311 buc. 20
— 6312 buc. 20
— 6315 buc. 60
— 6320 buc. 3
— 6322 buc. 5
— 6409 buc. 70
— 16013 buc. 6
— 16022 buc. 8
— 1208 buc. 20
— 1209 buc. 6
— 1210 buc. 7
— 1211 buc. 10
— 1212 buc. 8
— 1214 buc. 8
— 1218 buc. 3
— 1209 K buc. 15
— 1210 K buc. 10
— 1211 K buc. 10
— 1213 K buc. 15
— 1214 K buc. 4
— 1215 K buc. 3
— 1302 buc. 16
— 1303 buc. 6
— 1305 buc. 40
— 1308 buc. 20
— 1309 buc. 4
— 1310 buc. 50
— 1316 buc. 18
— 1304 K buc. 2
— 1308 K buc. 8

— 1318 K buc. 4
— 1319 K buc. 2
— 2203 buc. 8
— 2206 buc. 10
— 2215 buc. 6
— 2206 K buc. 10
— 2207 K buc. 10
— 2208 K buc. 10
— 2216 K buc. 20
— 2218 K buc. 20
— 2302 buc. 8
— 2303 buc. 6
— 2309 K buc. 20
— 2310 K buc. 20
— 2311 K buc. 6
— NU 1020 buc. 2
— NU 212 buc. 10
— NU 232 buc. 2
— NU 236 buc. 2
— NU 2216 buc. 20
— NU 2218 buc. 8
— NU 2311 buc. 7
— NU 2313 buc. 5
— NU 2316 buc. 2
— Nj 210 buc. 8
— Nj 215 buc. 2
— Nj 220 buc. 2
— Nj 314 buc. 4
— Nj 2308 buc. 4
— Nj 2316 buc. 2
— Na 4901 buc. 12
— Na 4902 buc. 26

- Na 4907 buc. 37
- Na 4908 buc. 16
- Na 4912 buc. 10
- NN 3011 K buc. 8
- NN 3012 K buc. 20
- NN 3015 K buc. 4
- NN 3016 K buc. 20
- NN 3017 K buc. 2
- NN 3021 K buc. 6
- NN 3022 K buc. 2
- NN 3030 K buc. 2
- NN 3038 K buc. 4
- NN 3044 K buc. 2
- NN 3048 buc. 2
- NN 3072 buc. 1
- 22230 buc. 6
- 22232 buc. 1
- 22234 buc. 2
- 22205 K buc. 1
- 22206 K buc. 6
- 22230 K buc. 1
- 22232 K buc. 2
- 22315 buc. 4
- 22317 buc. 6
- 22328 buc. 8
- 22318 K buc. 8
- 23022 buc. 6
- 23624 buc. 2
- 23122 buc. 6
- 23144 K buc. 1
- 7202—36202 buc. 20
- 7209 buc. 50
- 7205 buc. 10
- 7302 buc. 20
- 7318 buc. 4
- 3202 buc. 10
- 3212 buc. 10
- 30218 buc. 20

- 30220 buc. 16
- 30222 buc. 20
- 30230 buc. 6
- 30302 buc. 20
- 30316 buc. 4
- 30318 buc. 6
- 30320 buc. 2
- 30324 buc. 6
- 32305 buc. 10
- 32312 buc. 25
- 32313 buc. 4
- 32315 buc. 8
- 32318 buc. 2
- 51112 buc. 20
- 51113 buc. 20
- 51115 buc. 34
- 51116 buc. 4
- 51117 buc. 30
- 51118 buc. 16
- 51122 buc. 2
- 51124 buc. 10
- 51126 buc. 3
- 51128 buc. 3
- 51132 buc. 2
- 51136 buc. 3
- 51152 buc. 3
- 51206 buc. 20

- 51207 buc. 15
- 51209 buc. 40
- 51216 buc. 60
- 51217 buc. 5
- 51218 buc. 5
- 51305 buc. 10
- 51306 buc. 8
- 51308 buc. 20
- 51309 buc. 10
- 51311 buc. 14
- 51313 buc. 10
- 51316 buc. 3
- 51320 buc. 2
- 51326 buc. 5
- 51328 buc. 3
- 51336 buc. 1
- 52306 buc. 20
- 942/18 buc. 30
- 942/20 buc. 5
- 942/25 buc. 7
- 804704 buc. 88
- 977—909 buc. 11
- 234418 buc. 3
- 2344—20 buc. 4
- 2344—22 buc. 2
- 74550/74850 buc. 3
- 74550/74550 D buc. 4

„B.J.A.T.M. VRANCEA” — FOCȘANI
Strada Milcov nr. 42

Debitează din rulouri bandă laminată la rece, cu materialul beneficiarilor.

Ruloui pentru debitare poate avea următoarele dimensiuni :

- grosimea benzii 0,3—3 mm
- lățimea ruloului 100—360 mm
- diametrul interior 400—600 mm
- diametrul exterior max. 1300 mm

Se debitează benzi de la 10 mm la 180 mm.

VĂ

RECOMANDĂ:

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

- Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.

- Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cite 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.

CE RISCURI SINT ASIGURATE ?

- Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

- Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

- Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris“, prin imputernicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reinnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.